

COLUMN 54 - KLOPT UW HART OOK VOOR DONATIE?

We zullen het eens over donatie hebben en dan bedoel ik niet uw vrijwillige bijdrage voor bijvoorbeeld Stichting De Terebinth. Want dat weet u inmiddels wel, denk ik. De Terebinth heeft geen leden meer want de vereniging is een stille dood gestorven. Al haar 'organen' zijn gedoneerd aan de Stichting en u –als voormalig lid- hebt niets anders meer in te brengen dan lege briefjes. Voordat u het in de gaten had was alles voorbij en was de stekker eruit getrokken. Ons hart klopt nog steeds voor het behoud van de funeraire cultuur op begraafplaatsen, maar niet voor donatie.

Nee, ik wil het niet hebben over uw lidmaatschapsgeld dat voortaan donatie heet. Maar enige verwantschap –zij het van een andere orde- is er in bovenstaand toch wel te ontdekken als we het over orgaandonatie hebben. Uw orgaandonatie.

Hoewel orgaandonatie nog steeds een vrijwillige bijdrage is van uw lichaamsdelen aan iemand anders, gaat het 'vrijwillige' ervan wel vanzelf over in 'automatisch', als u geen keuze hebt gemaakt voor ja of nee.

Hebt u als lid van de vereniging geen bewuste keuze gemaakt of u wel of niet inspraak wilt blijven houden, dan bent u nu gewoon automatisch donateur. Niks meer te zeggen over hetgeen u doneert. O ja, er zijn donateursdagen, dat wel. Maar het stichtingsbestuur beslist uiteindelijk overal over.

En zo gaat het nu ook met de nieuwe aanstaande wet op orgaandonatie. Als die er door komt tenminste.

U wordt dan gedwongen om een keuze te maken. Op zich is daar niets mis mee. Niet kiezen is ook maar half werk en dwingt nabestaanden in feite om voor u een keuze te maken.

Dat het moeilijk is om een keuze te maken bewijst de Tweede Kamer. De uitslag van de stemming over de nieuwe wet was toch fiftyfifty. Dat Pia toch 'won' kwam alleen door die politicus die nog per ongeluk in de trein zat (gebeurt vaker bij de NS dat je nog in de trein zit als je al op je bestemming had moeten zijn). Was hij er wel op tijd geweest, dan was de uitslag onbeslist geweest. Zeg maar ruwweg, de helft van de bevolking is voor en de helft tegen. Dilemma.

Ik sta dus niet alleen in mijn dilemma. Wat is dan dat dilemma? Niet, dat ik mijn organen niet zou gunnen aan iemand, die ze na mijn dood gebruiken kan. Wat dat betreft zou je kunnen zeggen dat mijn hart klopt voor donatie, maar het is de vraag of iemand anders geholpen is met mijn ouwe hart, dat er al zovele jaren werk op heeft zitten. Hoewel, het doet 't nog goed, tot nu toe. Dat ouwe vel dan? Of een oud hoornvlies? Een ouwe lever? Een ouwe nier? Maar goed, geen reden om er niet over na te denken.

Omanido, om met Hendrik Groen te spreken..., *Oud maar niet dood.*

O ja, het dilemma. Tenslotte ga ik er niet over of ik te oud ben of niet. Artsenprobleem, niet het mijne. Waar ik wel over ga is over mijn idee van doodgaan, met mijn nabestaanden aan mijn sterfbed. Natuurlijk, ik kan plotseling doodgaan zonder iemand naast me die mijn hand vasthoudt. Natuurlijk, ik kan ergens doodgaan en pas na dagen of langer worden gevonden. Natuurlijk, ik kan bij een of andere aanslag (verkeerde tijd, verkeerde plek) aan mootjes worden gehakt. Of idem bij een verkeersongeluk. En natuurlijk kan ik doodgaan en al bedorven zijn door vele medicijnen of kuren. In al die gevallen ga ik er ook niet over.

Maar stel nou, dat ik 'gewoon' doodga, al dan niet na een lang of kort ziekbed. De mensen die mij lief zijn staan mij terzijde, staan naast me. Het liefst zou ik gewoon thuis willen zijn als ik doodga. Maar -voor zover ik weet- kan dat niet als er naar mijn lichaam c.q. organen 'met smart' wordt uitgekeken. Dan moet je al in het ziekenhuis zijn, zodat men snel kan zijn als het laatste zuchtje is uitgeblazen. En dan kom ik al dicht bij mijn dilemma.

Ik zie dat al voor me. Net gestorven en dan tegen de nabestaanden zeggen: "Zeg maar dag met je handje, we nemen haar mee voordat het te laat is".

Natuurlijk wordt deze gang van zaken door anderen ontkend. En o, ik geloof wel dat men er in het ziekenhuis meestal wel heel netjes en zorgvuldig mee om zal gaan. Maar dat er haast geboden is, kan niemand ontkennen.

En dat is nou mijn dilemma. Zo wil ik niet sterven en zo wil ik niet dat mijn nabestaanden (ervan uitgaande dat zij van mij houden) afscheid van mij moeten nemen. En zo wil ik ook niet afscheid nemen van mijn geliefden.

Ik durf er wel vanuit te gaan dat er nog veel meer mensen zijn die dit met mij delen. Er wordt nooit een goede voorlichting over gegeven of discussie over gevoerd. Als iemand deze angst uit, dan wordt die meteen door anderen weggewuifd. En duiken er snel andere verhalen op die mijn angst bevestigen.

Désanne van Brederode (schrijver en filosoof) schreef laatst in het ED:

Er wordt gedaan alsof het om een simpele, praktische kwestie gaat: goed materiaal gooi je niet weg. Glas moet toch ook in de glasbak? Maar het gaat hier niet om een lege batterij. Alleen al het gegeven dat nabestaanden onmiddellijk na het overlijden het lichaam van hun dierbaren moeten loslaten zodat het naar de operatiekamer kan worden gebracht, om alles wat nog bruikbaar is eruit te halen. Dat kan voor de intimi buitengewoon pijnlijk en moeilijk zijn. Prima als ze hier bewust voor kiezen. Maar ik heb het idee dat dit geen rol speelt in de discussie. Einde citaat.

Wie moet hier nou in feite bewust voor kiezen? Degene die doodgaat? Of eigenlijk de nabestaanden? Die laatsten moeten het dus niet erg vinden om nauwelijks afscheid te kunnen nemen. Dus zij moeten kiezen.

Dit alles heeft helemaal niks te maken met het feit dat iedereen, stervende en nabestaanden, het een levende van harte gunnen dat deze verder kan leven met een nieuw orgaan. Dat staat buiten kijf. Maar nabestaanden moeten ook verder.

Bovenstaand zou ervoor pleiten dat niet ieder voor zich beslist voor 'ja' of 'nee' voor zijn/haar eigen orgaandonatie, maar de nabestaanden. Overigens kan dat in mijn visie nooit de overheid zijn.

Dat impliceert dat iedereen, ja iedereen, dit dilemma bij leven al zal moeten bespreken met zijn of haar directe omgeving. Ja, dat zou ideaal zijn. Nee, dat gebeurt niet omdat het niet reëel is. Ofwel de persoon in kwestie kan of durft dit niet, of de nabestaanden willen, kunnen of durven dit niet. Voordat je het weet moet Bert van Leeuwen er weer aan te pas komen voor nog een tranentrekker. Overwerk wordt dat.

Lieve help, klopt uw hart ook al voor donatie?

Geen orgaan willen geven is geen orgaan ontvangen als je het nodig hebt? Oeps, ook al zo'n lastige. Klinkt goed. Maar degene die wel geeft, heeft er dus geen enkel bezwaar tegen dat dierbaren snel afscheid moeten nemen. De ontvanger mogelijk wel en heeft om die reden zelf 'nee' gezegd. De gangbare visie is aan het worden: "niks afstaan is ook niks krijgen." Lekker puh. Maar dat kun je (morele) chantage noemen. Of de consequentie van een (gedwongen) keuze. Kiest u maar. Maar wie bepaalt nou voor wie wat het zwaarste voor je weegt? Mag je dat zelf kiezen? Of toch niet?

Het is zeer de vraag of donors en nabestaanden bij de registratie uitgebreid geïnformeerd zijn over het afscheid nemen van een geliefde, terwijl het hart nog pompte en het lichaam nog warm was (lezersbrief G. Stuiver in het ED).

Op de donorregistratiesite kan ik het althans niet vinden.

En als je dan denkt even rust te krijgen omdat de discussie een beetje wegebt (het duurt immers nog even voordat het voorstel al dan niet wet wordt), dan staat er in Trouw een column van Bert Keizer. Titel: *Rommelig sterven*.

Bert Keizer is arts. De column cirkelt rondom het bepalen van het moment 'wanneer is iemand echt dood'. Hij probeert niet uit te leggen hoe onbetrouwbaar het constateren van de dood is, maar hoe rommelig het sterven verloopt. "Het ademen stopt, maar het hart klopt nog gewoon door".

Dat roept dan bij mij dan weer de vraag op: "Klopt uw hart ook (nog) vóór donatie??".

Ben je dan dood, als je niet meer ademt, maar je hart klopt nog wel? Het is toch zo, dat in feite iederéén als doodsoorzaak heeft: 'hartstilstand'. Hoewel er vele doodsoorzaken worden aangegeven, is er uiteindelijk maar één finale, hartstilstand. Zolang het hart nog klopt leef je nog. Ja toch?

Wie het finale antwoord weet op dit dilemma, mag het zeggen. Zolang dat antwoord er niet is, mag iedereen het zelf bepalen. Zonder dwang en zonder erop aangekeken te worden.

Zoals het hartje thuis tikt, tikt het nergens.

